

merum religiosorum, et cultum divinum sanctissime augere possunt.

Scimus quidem, aliquos pro defendenda monialium quarundam corruptela adducere Fagnanum in c. *Non amplius de Institutione*, n. 24. Declarationem cardinalium ab eodem ibidem allegatam. Verum si bene perpendatur, nec ille, nec ista videntur conclusioni nostræ adversari, sed tantum defendere, quod moniales etiam redditibus satis provisæ possint acceptare dotem gratis oblatam, vel pacisci de illa danda, casu, qua monialium redditus pro nova, et quasi supernumeraria sustentanda non sufficerent, uti patet ex solutione objectionis ibidem n. 25, positæ. Quapropter a conclusione nostrâ juribus tam claris etiam in natura fundatis non recedimus; iudicio tamen Ecclesiæ, si quod aliud esset, vel in futurum foret, plenissima nostri abnegatione humillime nos subjicimus.

Et ex hoc etiam patet, quod regulares sive viri, sive moniales sibi etiam temporaliter magis noceant, quam prosint, si monasterio sufficientes redditus pro sustentatione ingredientium jam habente, sub falso prætextu honestæ sustentationis, consequenter simoniace, et contra legem divinam temporalia exigunt, Deo illicitis conatibus, et temporalibus curis adversante, et e contra sanctam confidentiam, observantium Dei mandata specialiter benedicente, et secundante.

181. *Possunt regulares etiam divites, gratis oblata, ab ingredientibus accipere.* — Resp. V. Possunt quævis monasteria etiam opulentissima, licite, et absque ulla simoniæ labe accipere ea, quæ ingredientibus sine pacto aliquo, vel exactione gratis ac libere dant, vel offerunt. Unanimis et certa claris juribus, c. *Dilectus*, 30, h. t. ibi: « Illud tamen gratanter recipi poterit, quod fuerit sine taxatione gratis oblatum, » et Extravag. *Sane*, 1, h. t.: « Illa duntaxat, quæ personæ ipsæ ingredientibus pure et sponte, et plena liberalitate, omnique pactione cessante dare vel offerre, etc. voluerint, cum gratiarum actione licite accepturi. »

182. *Et cum eorum consanguineis pacisci de certa quantitate, cum conditione renuntiandi hæreditati futuræ.* — Resp. VI. Possunt insuper regulares tam viri, quam mulieres quorumvis monasteriorum etiam divitum, cum parentibus, vel pacisci, et exigere certam quantitatem pecuniarum, vel aliorum

honorum temporalium sub conditione, ut suscepta ad religionem et professa persona omni juri hæreditatis, vel alterius justæ prætensionis temporalis renuntiet. Ratio est, quia in tali casu juste exigitur temporale pro temporali, jure nempe hæreditatis, vel alterius boni temporalis; cum enim quidquid monachus acquirit, acquirat monasterio, per vulgaria juris: monasterium vere acquirit et habet omne jus temporale, quod habuit persona suscepta ac professa, indeque (nisi ingressa faciat ante professionem testamentum) licitissime potest pro remissione illius sibi competentis juris temporalis, aliud temporale exigere. Et hoc est, vi cujus excusari subinde possunt a simonia regulares divites.

183. *Compendiosa relatio casuum, in quibus etiam moniales committunt simoniam.* — Quæritur II. Pro compendiosa notitia, a quibus, et quando occasione ingressus in religionem committatur simonia? Resp. I. Eam committi in sequentibus casibus.

I. Committunt simoniam omnes tam pauperum, quam divitum monasteriorum personæ religiosæ, viri et mulieres, qui pro ipso ingressu paciscuntur, vel exigunt temporalia, juxta dicta n. 162.

II. Omnes illi, qui pro ipso ingressu in religionem obtinendo promittunt, paciscuntur, aut dant temporalia, juxta dicta n. 162.

III. Viri religiosi in monasterio opulento, vel saltem sufficientes redditus pro sustentatione ingredientium habente, si sub prætextu honestæ sustentationis temporalia paciscuntur, vel exiguntur ab ingredientibus; sicuti e contra etiam qui sub eodem prætextu, vi pacti dant temporalia, juxta dicta, num. 169.

IV. Moniales quoque in monasteriis sufficientes pro sustentatione ingredientium redditus habentes, simoniam committunt, si dotes, vel alia temporalia paciscuntur, vel exigunt ab ingredientibus; cum enim certum sit apud omnes, quod redditus monasterii cujuslibet tam virorum, quam mulierum principaliter sint ordinati ad sustentationem religiosarum personarum in eis existentium ita, ut hoc ipso, quod quis suscipiatur ad monasterium, habet jus ad sustentationem ex redditibus monasterii capiendam, non potest sub titulo honestæ sustentationis aliquid exigere, consequenter, si nihilominus aliquid exigitur, sub falso

prætextu, et nulliter, revera autem pro ipso ingressu, seu susceptione ad religionem (nam nullus alius titulus allegari potest) exigitur, indeque vera simonia contra jus divinum committitur, exigendo videlicet temporale pro spirituali, ingressu vel susceptione scilicet in religionem, juxta dicta, num. 172.

184. *Inter quos est, si pauperes moniales plus exigunt ab ingrediente, quam ad illius sustentationem necesse est.* — V. Etiam in pauperibus tam virorum, quam mulierum monasteriis simoniam committunt religiosæ personæ, si plus temporale paciscuntur vel exigunt ab ingrediente persona, quam ad ejus honestam sustentationem necessarium est. Ratio patet, quia cum illud superfluum exigendi nullus adsit titulus, revera pro ingressu ipso exigitur, sicque simonia committitur. Et hoc sæpe contingere solet, quando intuitu majoris dotis ad sustentationem non necessariæ minus habiles suscipiuntur, in quo suscipientes etiam moniales, quæ alias a pœnis simoniæ per concessiones Pontificum immunes sunt, eisdem subjacent juxta specialem dispositionem Innocentii VIII, qui moniales a pœnis simoniæ eximens, excepit casum, quo recipiunt inhabiles ob spem habendi aliquid, quia tunc illa est principalis intentio, uti videre est in Compendio privileg. §. *Moniales*, num. 16.

Colliges non raro his temporibus committi simoniam in receptione ingredientium, præsertim mulierum ad monasteria, ut consideranti patet. (ADNOTATIO VII.)

§ X.

DE SIMONIA, QUÆ COMMITTITUR IN ADMINISTRATIONE SACRAMENTORUM, ET SACRAMENTALIUM, PRÆSTATIONE MUNERUM, FUNCTIONUM, ET ACTUUM SPIRITUALIUM, V. G. SEPULTURÆ, BENEDICTIONUM, DISPENSATIONUM, ABSOLUTIONUM, PRECUM, ORATIONUM, MISSE, ETC.

185. *Pro administratione sacramentorum, vel sacramentalium, si temporale accipitur per modum pretii, simonia est.* — Quæritur I. An, et quando committatur simonia, si pro administratione sacramentorum, vel sacramentalium, vel pro functionibus ecclesiasticis, v. g. sepultura, benedictionibus, etc., datur, vel accipitur temporale? Resp. I. Si pro horum aliquo, ex pacto tacito vel expresso datur, vel accipitur quid temporale per modum

pretii, simonia juris divini est. Communis, et certa ob jura clara c. *Cum in Ecclesia*, 9, c. *Ad Apostolicam*, 42, h. t., item, can. 1 et 2, cau. 1, q. 1, et c. *Si quis objecerit*, 7, cau. 1, q. 3, cum Concordantiis. Ratio patet, quia cum hæc cuncta sint quid spirituale, utique simoniacum est, temporale per modum pretii pro illis dare, aut accipere, per dicta supra.

186. *Non item, si accipitur per modum stipendii ad honestam sustentationem ordinati.* — Resp. II. Pro sacramentis, aut sacramentalibus, aliisque functionibus spiritualibus licite, et absque omni labe simoniæ possunt Ecclesiæ ministri recipere, et reliqui dare temporale per modum stipendii ad honestam sustentationem ordinati. Communis, et certa; patetque ex variis Scripturæ locis, Luc., x, §. 7: « Dignus est enim operarius mercede sua; » et ad Corinth., ix, §. 7: « Quis militat suis stipendiis unquam? quis plantavit vineam, et de fructu ejus non edit? quis pascit gregem, et de lacte gregis non manducat? » et infra, §. 11: « Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum est, si nos carnalia metamus. Nescitis, quoniam qui in sacrario operantur, quæ de sacrario sunt, edunt; et qui altari deserviunt, de altari participant? Ita et Dominus ordinavit iis, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere. » Similia passim inveniuntur in sacrosanctis canonibus, præsertim vero, can. *Ex his*, 22, cau. 12, q. 1, ibi: « Lex enim Dei præcipit, ut qui altari deserviunt, pascantur de ipso, etc. » Cum secundum, 16, de Præb., ibi: « Cum secundum Apostolum, qui altari servit, vivere debet de altari; et qui ad onus eligitur, repelli non debet a mercede, etc. »

Ratio est, quia in hoc sensu non datur, non recipitur temporale tanquam pretium commensuratum, aut commensurabile rei, seu functioni vel ministerio spirituali, sed tantum, ut quid juro divino et naturali debitum personæ ministranti spiritualia ad necessariam et honestam illius sustentationem.

Et quidem huc usque dicta, carent controversia: magna vero difficultas et controversia apud doctores est, de sequenti quæstione, qua:

187. *Secundum aliquos non licet exigere, vel pacisci temporale per modum stipendii pro spirituali.* — Quæritur II. An Ecclesiæ ministri non tantum oblatum recipere, sed etiam exigere et in pactum deducere possint, tem-

porale per modum stipendii pro administratione sacramentalium, et aliis functionibus spiritualibus. Plures ex antiquis, ut Cardin. in c. *Tac nos*, h. t., n. 2. Sylvester, *ŷ. Simonia*, q. 9, §§ 2 et 7, et alii cum D. Thoma, 2, 2, q. 100, a. 3, ad 2, dum id negant, eo quod id tanquam simoniacum expresse videatur prohibuit per plures sacrosanctos canones, quibus universim pacta in spiritualibus prohibentur; et licet concedant temporale pro spirituali gratis, aut per modum stipendii datum accipere, inhibent tamen illud ex pacto dare, vel exigere, can. *Placuit*, 1, can. *Quam pio*, 2, cau. 1, q. 2, can. *Nullus episcopus*, 100, cau. 1, q. 1, c. fin. de pactis. Quibus non obstantibus.

188. *Contrarium est verius*. — Resp. Ministri Ecclesiae pro spiritualibus functionibus non tantum sponte oblata temporalia accipere, sed ea etiam pacisci, et exigere possunt tanquam debitum stipendium ad honestam sustentationem necessarium, ubi specialis non obstat juris prohibitio. Glossa in c. *significatum de Præb.* et ibi Abbas, num. ult. ac sequitur Layman, *de Simonia*, § 2, num. 15. Palao, *de Simonia*, punct. 4, num. 4. Gutierrez, Canon. qq. cap. xxix, num. 13. Cajetanus, Soto, Navarrus, Suarez, et alii. Ratio est, quia quilibet illud potest pacisci, et ex pacto prætere, quod sibi alias jam jure naturæ debetur; atqui temporale per modum stipendii pro spirituali, jure naturæ jam debetur ministranti spirituali, uti juxta dicta, num. 186, fatentur omnes; ergo poterit etiam vi pacti exigere, saltem mutua conventionione determinando quantitatem stipendii ad sustentationem jure naturali debiti: hac enim ratione non exigunt temporale tanquam pretium rei sacrae, sed tanquam stipendium sibi debitum.

Confirmatur rationibus Abbatis: sic enim vicariis ecclesiarum constituitur certa portio ex redditibus Ecclesiae c. *Cum ex eo, de Elect.* et c. *Pervenit*, il. 2, de Appellat. et alibi. Imo generaliter videmus, quod beneficia dentur propter officia, arg. c. fin. *de Præscript.* in 6. Et assignantur certi redditus cum pacto, et conditione certa legendi missas, et obeundi functiones spirituales.

189. *Solvitur objectio*. — Nec obstant jura in contrarium citari solita. Nam imprimis illa jura, quibus pacta in spiritualibus universim prohiberi dicuntur, loquuntur de pactis inhonestis, vi quorum datur, vel exigitur pro spirituali functione aliquid tempo-

rale tanquam pretium per modum commutationis, uti bene exponit Glossa, in cit. c. *ult. de Pact.* et can. *Quam pio*, 2, cau. 1, q. 2, *ŷ. Pactio*, ubi ait: « Non removetur, nisi pactio inhonesta; nam honesta non removetur; » atqui in casu nostro non intervenit tale pactum inhonestum, eo quod functiones spirituales præstentur omnino gratis, exactio vero et pactio fiat præcise de quantitate stipendii jure naturæ debiti. Alia vero jura loquuntur de iis rebus spiritualibus, pro quibus temporale pacisci, vel exigere, specialiter prohibitum est.

190. *Confirmatur consuetudine*. — Confirmatur responsio. Consuetudo est optima legum interpres L. 37. ff. de Legib. atqui habetur universalis consuetudo in Ecclesia, quod pro spiritualibus functionibus ex pacto præstetur, et exigatur temporale Ecclesiae ministris tanquam stipendium honestæ sustentationis, prout videre est in foundationibus, vi quarum clericis regularibus assignantur certi redditus, et bona temporalia sub certo pacto et conditione, ut legant certas missas, vel ut chorum frequentent, laudem divinam persolvant, concionentur, etc.

191. *Solvitur alia objectio*. — Dices: Juxta præceptum Christi cuncta spiritualia præstari debent gratis: dicit enim Matth., x: « Gratis accepistis, gratis date; » ergo nil pro iis potest exigere. Resp. Nil exigere pro functionibus spiritualibus, sed has gratis exhiberi, et tantum fieri pactum de quantitate stipendii ex jure naturæ debiti ministro spiritualia subministranti, juxta dicta, n. 186, non enim pugnant inter se, sed bene simul verificari possunt, gratis exhibere spiritualia, et occasione horum exigere, atque accipere stipendium sustentationis. Prout patet ex ipso oraculo divino; cum Christus ipse, licet Matth., x, præcipiat, ut sacros labores gratis exhibeant Ecclesiae ministri, nihilominus etiam Luc. x, *ŷ. 7*, ait: « In eadem autem domo manete edentes et bibentes, quæ apud illos sunt; dignus est enim operarius mercede sua. »

192. *Quid in praxi faciendum?* — Notandum tamen, quod, si Ecclesiae ministri pro functionibus spiritualibus temporalia paciscuntur, et exigunt, id non pro libitu suo, sed prout vel lex synodalis, aut diocesana, aut, his deficientibus ipsa discretionis, et charitatis virtus, consideratis personarum et rerum circumstantiis præscribit, vel permittit

facere debeant; prout amplius jam diximus lib. III, tit. XXVIII, *de Sepultura*, § II, a. n. 70, ubi etiam excessus, qui circa hoc fieri solent annotavimus, simulque ex c. *Ad audientiam*, 29, h. t., ostendimus, quod in casu, quo laici vel alii stipendium debitum dare recusarent, ipsos, non ipsi Ecclesiae ministri, v. g. parochi, sed episcopus cogere posset, ac deberet.

193. *Pro functionibus spiritualibus temporale per modum stipendii accipere, possunt clerici etiam aliunde divites*. — Quæritur III. An omnes etiam divites, vel aliunde sufficientibus redditibus jam provisi clerici Ecclesiae ministri, et de quavis functione ecclesiastica, illa quoque, quam alias vi officii præstare tenentur, possint per modum stipendii temporale quid exigere? Resp. I. Etiam divites, et ex proprio patrimonio sufficientia habentes clerici possunt pro functionibus spiritualibus temporale per modum stipendii exigere. Communis, arg. c. fin., cau. 1, q. 2, ibi? « Clerici omnes (nota omnes sine distinctione) qui Ecclesiae fideliter, vigilanterque deserviunt, stipendia sanctis laboribus debita, secundum servitii meritum per ordinationem a sacerdotibus consequuntur. Ratio est, quia juxta Apostolum ad Corinth., ix. Nullus etiam dives tenetur militare suis stipendiis, consequenter si ob ministeria spiritualia debetur stipendium, etiam divitibus ea præstantibus debetur: sicut etiam dives mercenarius est dignus mercede sua, hæcque illi debetur. Nec argui possunt alicujus avaritiæ, si clerici divites pro functionibus ecclesiasticis temporalia exigunt; quia nemo dici potest avarus ex eo, quod ea petat, quæ sibi de jure debentur. Accedit ecclesiarum universalis consuetudo optima legum interpres, L. 37. ff. de Legib.

194. *Et alios redditus ecclesiasticos abundanter habentes*. — Resp. II. Etsi clerici sufficientibus redditibus ecclesiasticis aliunde jam sint provisi, nihilominus pro functionibus ecclesiasticis, etiam illis, quas ex officio præstare tenentur, exigere possunt temporalia, quæ vel jure ecclesiastico, vel consuetudine diocesana, vel legitime præscripta dare debent, arg. cit. can. fin. caus. 1, q. 2, et toto tit. *de Decimis*, quas utpote a jure constitutas exigunt clerici etiam aliunde jam sufficienter provisi: et episcopi redditibus abunde abundantes possunt exigere procuraciones tempore visitationis, ad quam ex officio tenentur, quia id eis indistincte

conceditur a jure, c. *Conquerente*, de offic. Ordin. c. *cum Apostolus*, 6, c. *Procuraciones de Censib.* cum Concordantiis. Ac insuper c. *Ad Apostolicam*, 24, h. t. injungitur episcopis, ut laicos compellant ad danda temporalia, quæ ex laudabili consuetudine pro sacramentorum, et sacramentalium administratione dare consueverunt, nulla facta distinctione inter clericos pauperes, vel redditibus jam provisos. Ratio est, quia ut pro sacramentorum administratione, sacrificii oblatione, et aliis functionibus ecclesiasticis per modum stipendii dentur temporalia (quæ communiter fructus seu redditus stolarum vocantur) ab Ecclesia statutum vel laudabili consuetudine introductum est, quatenus nulli Ecclesiae ministro necessaria sustentatio deesset; præsertim cum in multis locis magna pars decimarum devoluta sit vel ad laicos, vel ad mensam episcopalem, vel ad Ecclesias collegiatis, aut cathedrales, vel ad monasteria, etc. Et per accidens est, si quis Ecclesiae minister absque his fructibus aliunde sufficientes habeat redditus; cum exinde privari non possit aliis fructibus, qui ei de jure scripto, statuario, vel consuetudinario debentur.

195. *Solvitur objectio*. — Objicies contra hanc et priorem conclusionem can. *Pastor*, 6, et can. *Si quis*, 8, cau. 1, q. 2, ubi prohibetur, clericis sufficientia aliunde habentibus, aliquid dare, addita illa ratione, quod aliud non sit, habentibus dare, quam perdere; ergo. Resp. Per illos canones tantum prohiberi, ne de Ecclesiae bonis illis, quæ destinata sunt ad sustentationem pauperum, detur aliquid sufficientia jam habentibus; non vero, quod temporalia pro ministerio ecclesiastico debita clerici aliunde jam provisi percipere, vel exigere non valeant: secus enim clerici divites nec decimas exigere possent.

196. *An, et quando temporale exigere possint, pro functionibus, quas ex officio præstare tenentur*. — Resp. III. Clerici Ecclesiae ministri simoniam committunt, qui pro functionibus ecclesiasticis, quas ex officio, pro quo sufficientes ad sustentationem jam habent redditus, præstare tenentur, temporalia etiam per modum stipendii exigunt, quando illa exigere nec jus, nec publica auctoritas, nec consuetudo permittit: D. Thomas, 2, 2, q. 100, a. 3, tertium cum communi aliorum. Ratio est, quia in tali casu deest omnis justus titulus exigendi tempo-

rare; consequenter si nihilominus exigitur, pro ipsa re spirituali, sicque simoniace exigitur.

197. *Practica instructio de accipiendo, et exigendo stipendio pro functionibus spiritualibus.* — Ex hactenus dictis facile colligitur, an, et quando committatur simonia, accipiendo, vel etiam exigendo temporale pro sacramentorum administratione, et aliis functionibus spiritualibus. Et quidem primo semper committitur, quoties pro iis ex pacto tacito vel expresso per modum pretii datur temporale.

198. Quod si per modum stipendii datur temporale, attendendum est, an exigendi temporale pro aliqua functione spirituali exstet aliqua publica auctoritas, vel jus, vel consuetudo, aut non. Si exstat publica aliqua auctoritas v. g. Constitutio synodalis, vel diocesana, vel jus commune, possunt pro illa per modum stipendii temporale exigere etiam divites clerici, etsi illam functionem ex officio, pro quo sufficientes ad honestam sustentationem jam habent redditus, peragere debeant, juxta dicta num. 194, et exemplificatur per decimas, oblationes, procuraciones, etc. Idem est, si quidem nulla auctoritas publica, vel jus commune scriptum, legitime tamen præscripta laudabilis existit consuetudo, per dicta supra.

199. Si nec auctoritas publica, nec jus, nec consuetudo adest exigendi etiam per modum stipendii aliquid temporale pro functionibus spiritualibus, attendendum est, an clerici jam aliunde v. g. ex decimis, vel aliis proventibus habeant sufficientes redditus pro officio, ex quo functiones spirituales peragunt, vel non: Si habent, possunt quidem post peractas functiones gratis oblata accipere temporalia, neutiquam tamen absque labe simoniæ illa exigere valent, juxta dicta: Si non habent sufficientem sustentationem, accipere, petere, et exigere pro illis poterunt temporalia tanquam stipendium sustentationis, juxta dicta n. 188, quamvis dare recusantes compellere non valeant, juxta dicta n. 192.

200. Porro si ex justo titulo exigunt temporale, attendere debent, ne in modo exigendi errent; quia simoniam non tantum committunt, si nullo existente pro illis jure, aut consuetudine, pro spiritualibus functionibus temporale etiam per modum stipendii exigunt, sed etiam si justum habentes titulum id modo illicito faciunt: ut si antea ex-

torqueant, negando spiritualem functionem ex officio debitam, nisi prius detur temporale, aut cautio de illo dando præstetur contra c. *In tantum.* 36, c. *Audivimus.* 41, et c. *Apostolicam.* 42, h. t. Item si pro functionibus plus exigunt, quam jus, vel praxis, et consuetudo diocesis, aut approbatio superiorum permittit; eo quod pro illo excessu, nullum justum habeant titulum exigendi. Circa quæ, ne fiant, utique attendere, et vigilare debent episcopi, ac corruptelas, ubi aliquas irrepere, vel irrepsisse cernunt, eradicare.

201. *Quivis etiam dives clericus potest pro missa accipere consuetum in locis stipendium.* — Quæritur IV. Specialiter de Missis, an, et qualiter pro ipsis temporalia non tantum accipere, sed etiam exigere liceat absque labe simoniæ? Resp. I. Omnes etiam divites sacerdotes, qui ex officio, beneficio, vel alia obligatione Missas ad certam intentionem applicare non tenentur, possunt pro singulis, quas legunt Missas, non tantum accipere, sed etiam exigere temporalia per modum stipendii ad honestam sustentationem ordinati, in quantitate vel pretio per praxin et consuetudinem locorum, aut superiorum approbationem determinata. Conclusio caret controversia. Patetque ex dictis num. 188. Tum ex constitutionibus Pontificiis, præsertim Urbani VIII, ubi omnibus et singulis, nullo (qui aliunde non est obligatus ad certam intentionem celebrare) excepto conceditur, vel potius concessum supponitur, accipere pro Missis stipendium, debito tamen in Bulla Urbani expresso modo, quam Bullam una cum S. congregationis declarationibus habes lib. III, tit. XLI, *De celebratione Missarum*, n. 30.

202. *Etiam regulares tam superiores.* — Infertur I. Posse etiam religiosos, maxime superiores, sive bona in communi habentes, sive non, temporale per modum stipendii accipere, pacisci, et exigere pro Missis legendis.

203. *Quam privati.* — Infertur II. Posse insuper religiosos privatos de superiorum suorum tacita, vel expressa licentia temporale per modum stipendii accipere, pacisci, et exigere pro Missis illis, quas de memoratorum superiorum licentia pro libitu suo applicare valent; dummodo consuetam stipendii quantitatem, vel valorem non excedant. Nec obstat, si monasterium sit opulentum, aut alias satis provisum, ita ut

aliunde, ac independenter a stipendio Missarum sufficientia pro sustentatione religiosi habeat; consequenter ex titulo honestæ sustentationis temporalia accipere non valeat, præsertim religiosi privati, utpote pro quibus superiores vigilare, eisque de sufficienti et honesta sustentatione providere debent, et provident, ita ut hæc nulli unquam deesse censeatur, ac per consequens nullus aliquid temporale per modum stipendii ad honestam sustentationem requisiti pro Missis accipere valeat. Nec obstat, inquam, quia sicut juxta dicta num. 193 et 194, non obstante, quod clerici sæculares sint divites, ita ut rebus temporalibus, quæ per modum stipendii pro functionibus spiritualibus dari solent, pro sua sustentatione nullatenus indigeant, possint temporalia per modum stipendii pro dictis functionibus, ac etiam pro Missis votivis accipere, et exigere, ob rationes cit. n. 193 et 194, allegatas, sic etiam religiosi divites, vel saltem aliunde sufficientem sustentationem jam habentes poterunt pro Missis votivis temporale per modum stipendii accipere; quia æque de his, ac sæcularibus divitibus, vel sufficientia habentibus clericis rationes ibi allegatæ procedunt; videlicet, quod quivis etiam dives operarius sit dignus mercede sua, et nullus, neque dives, aut sufficientia habens militet propriis stipendiis, ac recipientes spiritualia jure divino, ac naturali teneantur ad dandum stipendium sustentationis ministranti spiritualia; consequenter ministrantes spiritualia possint illud, ad quod recipientes tenentur accipere, et exigere.

204. *Practica doctrina ad propositum de Missis privatorum religiosorum.* — Infertur III. In specie a peccato simoniæ immunes esse religiosos etiam privatos, si cum superiorum licentia tacita vel expressa accipiunt, paciscuntur, vel exigunt pro Missis per modum stipendii temporalia, v. g. vestes, medicinas, imagines, pecunias (si harum alias non sunt incapaces) vel alias res temporales; præsertim ad honestam distractionem, recreationem, aut alium utilem, ac licitum usum conducentes: eo quod præsertim hæc nomine honestæ sustentationis etiam veniant.

205. Infertur IV. Posse eosdem religiosos etiam privatos, de superiorum suorum tacita vel expressa licentia suis conreligiosis confratribus vel etiam aliis dare et offerre temporalia, quæ habent, v. g. imagines, can-

delas, rosaria non benedicta, profana instrumenta per modum stipendii et pro Missis, sicut has pro illis; quia sicut sæcularis aliquis absque simonia potest similia temporalia per modum stipendii ex pacto dare et offerre pro Missis, poterit id etiam facere religiosus; cum circa hoc in puncto simoniæ nulla sit differentia, nec afferri possit ratio, cur uni et non alteri id liceat; præsertim cum ex Bullis Pontificiis præsertim Urbani VIII, temporale per modum stipendii exigere, pacisci, et dare universaliter videatur concessum cuivis.

Dicitur notanter in conclusione n. 201, posita; in quantitate, vel pretio per praxin et consuetudinem locorum, aut superiorum approbatione determinato; ob sequentem conclusionem. Enimvero:

206. *Non potest pro Missa per modum stipendii plus exigere, quam habet loci consuetudo, aut dispositio superioris.* — Resp. II. Non potest quis pro Missis rem temporalem per modum stipendii pacisci, vel exigere in eo pretio, vel quantitate, quæ sibi libet; sed quæ vel per praxin, consuetudinem dioceseon, vel superiorum approbationem est determinata, adeoque simoniam committere censentur, qui temporale in majori pretio, quantitate paciscuntur, vel exigunt. Ratio est, quia qui quantitatem stipendii a consuetudine vel superioribus determinatam exigendo, vel paciscendo excedit, jam hoc ipso illud excessivum non per modum stipendii, sed per modum pretii pro Missa exigere, et Missam appetiari censetur; præsertim, cum, licet quivis etiam privatus stipendium pro Missa exigere possit, tamen in privatorum potestate non sit, introductas consuetudines, aut superiorum ordinationes circa stipendii quantitatem invertere, aut excedendo eisdem contraire, quamvis, si major quantitas gratis pro Missa offeratur, eam quis accipere, sicut etiam minore stipendii quantitate, quam praxis vel consuetudo loci habet, contentus esse valeat.

207. Cæterum infertur I. Peccatum simoniæ committere, qui in partibus nostris, ubi medius florenus ex consuetudine, et superiorum dispositione ordinarius pro Missa stipendium est medium thalerum, aut integrum florenum exigeret.

208. Infertur II. Illos quoque, qui in nescio qua æstimatione Missas se habere putantes, dicunt, eas minime pro re temporali in pretio et quantitate stipendii consueti,